

פרוטוקול מס. 89

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ב',
ב' בחשון תשל"ב - 25.10.71, בשעה 10.00.

נ כ ח ו - חברי הוועדה:

- א. כץ - היו"ר
- נ. אליעזר
- ס. בן-פורח
- ח. גרוסמן
- א. ורדיגר
- שלום לויין
- ס. פרוש
- צ. נריה
- א. רזיאל-נאור
- נ. שחור
- ש. תמיד

מוזמנים:

מר י. אלון - שר החינוך והתרבות
מר א. ידלין - סגן שר החינוך והתרבות
ד"ר דן רונן - משרד החינוך והתרבות
מר יריב אורן - מנהל רשות הספורט, משרד החינוך והתרבות

מזכירת הוועדה:

גב' דנה פלר

ר ש מ ה:

שולמית פרג

בסדר-היום: דיון בהצעות לסדר היום בדבר החדררות מצב
הכדורגל בספורט בישראל.

(מתח) - 95 -

--- --- --- --- ---

(6.11.71)

היו"ר א. כץ:

אני פותח את הישיבה, ומקבל בברכה את שר החינוך, סגנו, חברי הוועדה, לאחר הפגרא.

בשמחת קבלת פנים זו אני מצטער, במצב פחות סימפטי אשר מחייב בישיבה הראשונה לפתוח אותה על נושא שלא מרנין ביותר - אני מתכוון כמובן להצעות שהוגשו ע"י חברי הכנסת שמואל תמיר, בן-מאיר, הורביץ ועבדכם בדבר התדרדרות מצב הכדורגל בספורט בישראל.

אני מבקש להביא כמה עובדות ונקודות לידיעת הנוכחים, ולידיעת שר החינוך ומסגנו: ההצעות לסדר היום הוגשו לפני ועדת עציוני. הושמעו דברים והוכתבו לאחר שהוועדה החלה בפעולתה. עקב כך סוכם, לאחר התייעצות, להפסיק את הדיונים פה על מנת שנוכל להיעזר בממצאים ומסקנות של ועדת עציוני, ושלאחר מכן נוכל להכנס לעובי הקורה של הנושא העומד לפנינו.

לאחר מכן, בקשתי להעביר לחברי הוועדה את מסקנות ועדת עציוני, ואכן הדבר נעשה.

לפני שבוע החליטה הוועדה להכנס לעובי הקורה של הנושא הזה, ולהזמין אותך, אדוני השר, ולדרוש לנו כעת המעשה. הכוונה לכל מה שנתפרסם בפומבי.

ברצוני להוסיף ולומר כאן, כי הצגנו לעצמנו בראשית עבודת הוועדה, חמש שאלות, ואלו הן:

(א) מה חלקה של התאחדות הכדורגל וההרכב שלה בהדרדרות הענף?

(ב) מה חלקו של מפעל הסוסו בנושא זה?

(ג) מה בעצם קרה בשדה? הכוונה לליגות השונות.

(ד) מה חלקו של מצב המקצוענות המוסדית, או החובבנות, ותרוסתו לתופעות שאירעו?

(ה) אילו פעולות חינוכיות ניתן לעשות כדי למנוע, למלק, את כל התופעות שאירעו?

ועוד משפט אחד: ההתרשמות, לפחות שלי, וגם של חברים נוספים בוועדה, על כל פנים מי שקרא את דו"ח עציוני מתרשם שזהו דו"ח שמנוסח באופן חסור בתכניו ובממצאיו.

שר החינוך והתרבות מר י. אלון: אדוני היושב ראש, חברי הכנסת!

זכור לכם אל נכון שכאשר סגן שר החינוך אשר ידלין השיב מטעם הממשלה מעל במת הכנסת להצעות של חברי הכנסת ששמותיהם הוזכרו ע"י היושב ראש זה עתה, הוא הודיע בשמי, בין שאר דבריו, כי בדעתי להציע לממשלה להחליט על הקמת ועדת חקירה לנושא זה. דיון זה נערך בכנסת ב-8 ביוני, ואילו ישיבת הממשלה התקיימה ב-13 ביולי, ואז נענתה הממשלה להצעתי והחליטה על מינוי ועדת חקירה בעניין השמועות בדבר מתן תשלומי כסף כדי להטות משחקים בליגה הלאומית לכדורגל.

מאחר שנתגלו ממצאים עוד לפני

מינוי הוועדה, ומה ששמעתי, ומה שהעלו חברי הכנסת בהצעות לסדר היום, והפרסומים בעתונות, הרי שהיה יסוד לחשש שיש שערוריה גדולה מאד, וספק שוועדת חקירה יכולה לעלות על קצהו של קרחון, לכן הייתי בדעה כי יש צורך לגלות את מה שמתחת למים, או לקרחון.

בקשתי שוועדה זו תתמנה לפי חוק

ועדות חקירה על מנת להציג לוועדה את מלוא הסמכות, להזמין עדים, להשביע

שר החינוך והתרבות סר י. אלון:

עדים, לחקור אותם. בעצם הגדרת הנושא לחקירה, שעשיתי אותו בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, היה לתת לוועדה את כל מה שצריך. על פי אותו חוק יכולה הממשלה להחליט על הצורך למנות ועדת חקירה, ונשיא בית המשפט העליון, ד"ר אגרנט מינה ועדה זו בהרכב ד"ר מ. עציוני שופט בית המשפט העליון כיושב ראש, את עו"ד משה בן-זאב כחבר, ואת מר יצחק זיו-אב כחבר.

ועדת החקירה החלה את עבודתה עוד באודש יוני שנה זו, ומסרה את הדין וחשבון וההמלצות שלה לסגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות ב-22.9.71. סגן השר, אנכי ומנהל רשות הספורט עיינו, כל אחד בנפרד, בממצאים ובהמלצות, אבל ההרגשה הייתה שהדו"ח מנוסח באופן אלגנטי, ולמרות זה הוא חושף חולי חמור מאד. לכן הגעתי למסקנה שאם נפעל מהר נוכל להחזיר את אמון הציבור בספורט כדורגל, בהימורים, בליגות השונות, וכך נשים קץ לשערוריה, ונפתח דף חדש בענף הכדורגל. על כן, תוך שתי יממות לאחר שקבלתי את הדו"ח, פרסמתי את מסקנותי בעקבות ועדת החקירה.

לאחר הפרסום הראשון, פרסמתי סדרה שניה של החלטות יותר מפורטות, בשתי הזדמנויות נפרדות. האחת הייתה במסיבת עיתונאים, והשנייה - עם חברי הנהלת ההתאחדות לכדורגל. לא רציתי לעשות מאחורי גבם, אלא תוך כדי שיחה אתם לומר את הדברים בגלוי לב, וכן לתת להם הזדמנות לומר דברים. בסיכום אמרנו כך:

באשר לפרשת ההימורים, מיניתי ועדה בינמשרדית, בראשותו של סגן שר החינוך א. ידלין, וחבריה הם מנהלי משרד המשפטים, משרד החינוך והתרבות, האוצר. בקשתי מהם לברר את הסיבנה של מועצת ההימורים, דרכי ההימורים, ושינוי החוק בהתאם לכך; וכן להציע גם על שיטות אשר תבאנה לחסכון ופיקוח והעמדת סכומים גדולים יותר לרשות הפעולה הספורטיבית. אם היה הדבר בידי בלבד, הייתי שמח אילו היה ניתן לי להפטר מזה.

באותו גלוי לב אומר, יש בלבי ספק רב אם הספורט הישראלי יקבל משאבים לפיתוח הספורט מסקורות אחרים, לפחות בקנה מידה כזה. אבל מצד שני, אנחנו פוגעים בפעולות הספורטיביות המגוונות.

נתתי לוועדה זו ששה שבועות. זו עבודה קשה, מסתבר. לכן הלכתי בעקבות הדו"ח של ועדת עציוני ובקשתי לבדוק את הצדדים החוקיים. אני מניח שההכנסה הייתה גדולה מאד עד עכשיו. אבל נחכה בסבלנות להמלצות הוועדה.

כמו כן מיניתי ועדה ציבורית, לא-ממשלתית, בראשותו של מנהל הספורט, לבחון את תקנון התאחדות הספורט, מה יהיו דרכי הביצוע של התקנון החדש. הכוונה כאן לכדורגל וכדורסל. בינתיים, הגיעו אלי שמועות על אי-סדרים גם בהתאחדות כדורסל. לכן בקשתי לערוך פעולה פרלימנרית כדי לראות מה מתרחש בכדורסל.

מכאן אני חוזר אל התאחדות כדורגל: ברשותכם, במקום לדווח מהזכרון, אני אצטט את מכתבי אל יו"ר ההתאחדות לכדורגל.

1. נשיא.

(א) לקראת כינוס האסיפה הכללית של ההתאחדות ב-17.10.71 אמנה נשיא ההתאחדות לכדורגל. (אני אטביר מדוע חלה דחיה);

(ב) הנשיא יכהן קדנציה אחת בת שלוש שנים;

(ג) מובעת תקווה שאחרי שלוש שנים ייבחר נשיא ע"י הנהלת ההתאחדות בדרך הקבועה בתקנון;

(ד) אין לראות בהחלטה למנות נשיא דופי כלשהו

בנשיא הנוכחי;

שר החינוך והתרבות מר י. אלון:

(ה) בנוסף על סמכויותיו שעל פי התקנון יהיו מוקנות לנשיא הסמכויות הבאות:

(1) יתגלעו חלוקי דעות בין הנשיא לבין המזכירות - יביא הנשיא את העניין השנוי במחלוקת לפני מליאת הנהלת ההתאחדות;

(2) יתגלעו חלוקי דעות בין הנשיא לבין ההנהלה יביא הנשיא את העניין השנוי במחלוקת לפני שר החינוך והתרבות להכרעתו;

(3) הנשיא ימנה את חברי ועדת המרכז שתקבע את חברת המודיעין אשר תועסק לפיקוח ובילוש אחר מעשים מן החוק ומן התקנון. ידוע לכם כי ההתאחדות מעסיקה מודיעין אזרחי שזויינה ע"י ועדת עזיוני בהערכה. על עצם המודיעין האזרחי יקבע בצורה נכונה. יש חברות שונות, והן ייבחרו במכרז, וועדת המכרז תקבע ע"י הנשיא כדי שזה ייעשה באובייקטיביות.

(4) הנשיא יאשר את חברת המודיעין

שחקבע ע"י ועדת המכרזים; (5) הנשיא יקבל העתק מכל דיווח של חברת המודיעין;

(6) הנשיא ימנה את חברי ועדת המכרז למינוי מנכ"ל להתאחדות לכדורגל.

חלו שני שינויים: כאשר התקרבונו למועד של 17 לאוקטובר, התברר שפרט ל"הפועל" שקבל על עצמו את המסקנות שלי, היה ויכוח בתוך הסתדרות "המכבי" ו"ביתר", וכיון שרציתי לתת הזדמנות לשתי התאגדויות הללו לקבל את דין הגזירות הללו, פניתי בבקשה לדחות את המועד לשבועיים נוספים, על מנת להפגוש עם מנהיגי הסתדרויות הספורט הללו, ואמנם ההנהלה נענתה ודחתה את ישיבתה ל-3 לחודש זה.

כמו כן, בשיחות שהיו לי עם נציגי "הפועל" ו"המכבי" - היום בצהריים תהיה לי פגישה אתם - הם הביעו את משאלתם שהקדנציה הסתיים בעוד שנתיים, שכן לא רצו להפר את סדר הקדנציות. שנתיים זה לא מעט זמן, אבל הם יוכלו לבחור לעצמם נשיא על פי התקנון שהוא גם כן יתוקן.

(ממשיך לצטט מתוך המכתב - סעיף 2):

2. חברת המודיעין.

(א) חברת המודיעין תקבע ע"י מכרז;

(ב) חברי ועדת המכרז ימונו ע"י הנשיא,

כאמור, ובכל מקרה יהיה אחד מהם מנהל רשות הספורט או נציגו שימנה על ידו;

(ג) החלטת ועדת המכרז תגבא לאישור

הנשיא, כאמור;

(ד) אישר הנשיא החלטת ועדת המכרז יביא

בפני שר החינוך והתרבות את החלטתה לאישורו הסופי;

(ה) חברת המודיעין שתקבע כאמור תקבל

שכרה והוצאותיה כפי שייקבעו מרשות הספורט שבמשרד החינוך והתרבות; (התשלום לא יהיה במישרין כפי שהיה עד כה).

(ו) מכל דיווח של חברת המודיעין ישלחו

העתקים לנשיא ולמנכ"ל רשות הספורט. כלומר, נוסף לזה, גם משרדנו יוכל לעקוב באופן שוטף ע"י ההעתקים של הדיווחים שישלחו לרשות הספורט;

(ז) המעסיקים 1 א-ה' והמעסיקים 1ה' (3)(4)

לא יחולו בעונה הקרובה אלא אם כן יתעורר צורך בהעסקת חברת מודיעין אחרת בנוסף או במקום החברה המועסקת היום. מסתבר, המודיעין האזרחי קבל בעצם מינוי מהתאחדות לכדורגל, ולא רציתי להפר את הסדר שנקבע. הסדר הזה של המכרז והתשלום וכו' יחולו בעונת הכדורגל הבאה.

שר החינוך והתרבות מר י. אלון:

(ממשיך לצטט):

"3. מנכ"ל -

- א. ימונה מנהל כללי בהתאחדות לכדורגל;
- ב. המנכ"ל ייקבע ע"י מכרז;
- ג. חברי ועדת המכרז ימונו על ידי הנשיא כאמור, ובכל מקרה יהיה אחד מהם מנהל רשות הספורט או נציגו שיחמנה על ידו;
- ד. תקופת כהונתו של המנכ"ל - ארבע שנים;

ספורט הוא ענינם של צעירים, אם כי אני רוצה שכל אדם יניע את אבריו. אבל יש גם דברים אחרים - אלה הם נושאים שנוגעים באדמיניסטרציה. אמרתי ליריב אורן שאני רוצה, בהסכמתו, שהמינוי של המנכ"ל יהיה קצוב מראש לתקופה שתראה לנו ולו. רצוי שיחלף מנכ"ל כל כמה שנים בגלל אופי הנושא. והיה, אם הוא ירצה, וגם אנחנו נרצה, הרי שנוכל להמשיך את תקופת כהונתו. לשמחתי הרבה גילה יריב אורן הבנה לפילוסופיה הזו, ועל דעתו יכולנו לפרסם שמינוי זה הוא לחמש שנים. אבל אני הצעתי לארבע שנים. אנשי "הפועל" ו"המכבי" סברו שאני צודק, אם כי אפשר לחדש את המינוי.

(ממשיך לצטט):

"ה. המנכ"ל שייקבע כאמור יכהן בתפקידו במשך עונת כדורגל אחת כתקופת נסיון. בתום תקופת הנסיון תקבע ההנהלה באישור הנשיא אם להעסיקו למשך שארית התקופה כאמור בסעיף ד';

ו. המנכ"ל יהיה כפוף ליו"ר הנהלת

ההתאחדות;

ז. הנהלת ההתאחדות לכדורגל תקבע תקנון בו יוגדרו סמכויות המנכ"ל. כאן מופיע הנשיא שיש לו זכות לערער בפני ההנהלה ובפני השר אם ההנהלה חסרה. האופציה שלו שמורה לו אם חלילה זה לא ייראה לו.

(ממשיך לצטט):

"4. ייצוג מאמנים ושופטים -

להתאגדויות מאמני הכדורגל ושופטי הכדורגל יהיה ייצוג במזכירות ההתאחדות לכדורגל בדעה מיעצת. (זה מדו"ח ועדת עציוני)

5. ייצוג רשות הספורט -

מנהל רשות הספורט או נציגו שיחמנה על ידו יוזמן לכל ישיבות המזכירות וישתתף בהן בדעה מיעצת.

6. בדעתי לעשות, בעצה עם שר המשפטים לחיזוק סמכויות השיפוט של התאחדויות לספורט בכלל, והתאחדות הכדורגל במיוחד עד שייקבעו הסדרים אלה תשמר לנשיא ההתאחדות הסמכות לאשר את הרכב המוסדות השיפוטיים המרכזיים של ההתאחדות. ההרכב יהיה זמני עד שייקבעו ההסדרים כאמור. למעשה, כל מה שנאמר על שר המשפטים, נאמר גם על עוזריו. אנחנו מתכוונים במסגרת חוק הספורט שבדעתי להביא לכנסת, להגדיר את כל בעיית השיפוט הפנימי. אנחנו רוצים שהשיפוט יהיה ראוי שייקרא "שיפוט". הדבר הזה יקח זמן עד שיונח החוק לקריאה ראשונה בכנסת, ואחר כך חזרה לקריאה שנייה ושלישית, כך יכולה לחלוף שנה. לתקופת המעבר נשארים הסדרים הישנים. חזקה שהנשיא הממונה יהיה ראוי לזה, ואז עד שייקבעו הסדרים החדשים יעמדו הסדרים הישנים ברמה ראוייה.

שר החינוך והתרבות מר י. אלון:

"אני מצפה לכך שמוסדות ההתאחדות לכדורגל ינקטו בצעדים לביצוען של החלטותי דלעיל."

אני מעריך את חחושת האחריות הקולקטיבית להישגים הגדולים, כלכלונות החמורים, שהובעה בדברי אחדים מנציגי ההתאחדות בשיחתי עמהם.

יש לי כאן פיסקה שאותה ברצוני לקרוא בפניכם, כי היא מתייחסת לא בדבר ההתפטרות הקולקטיבית, אלא לביטוס פנייתי לא להציע את מועמדותם מחדש. יש כאן מקום להעריך, ויש מקום לבקר אותה. אני לא שש אלי אחריות קולקטיבית, אבל בכל זאת אם הגעתי למסקנה לפנות אליהם שלא להציג את מועמדותם מחדש, הרי ראוי לנסח משהו בכתב. וכך כתבתי:

"כמה מחברי מוסדות ההתאחדות הוזכרו באורח ביקורתי בדו"ח ועדת עציוני, כמה לא הוזכרו כלל, והיה מי שהוזכר בחיוב. ברור כי אלה שנמצא פגם בפעולתם אינם זכאים להציג מועמדותם מחדש לכהונה במוסדות ההתאחדות. אך כיוון שאחרי הכל, נושאים כולם באחריות קולקטיבית לכשלון חמור, גם אם באורח אישי עשו עבודה מועילה בנקיון כפיים, נראה לי כי יש לא רק לקבל את ההתפטרות הקולקטיבית אלא להמליץ בפניהם לא להציג מועמדותם מחדש למוסדות שייבחרו בקרוב."

אני מקווה כי אזכה לשיחוף פעולה מלא עם החברים החדשים במוסדות ההתאחדות, וכי יחדיו נפתח פרק חדש בכדורגל הישראלי, מתוך חתירה לרמה מקצועית ברוח ספורטיבית אמיתית."

אני מניח שעינינחם בדו"ח עציוני, גם הוא מתייחס לאחריות קולקטיבית, והוא מטיל אשמה קולקטיבית לכשלון. אם נתחיל לעשות אבחנה בין איש ואיש, מבלי שנוכל לצאת מזה, אנחנו נסתבך.

אתן דוגמה מבלי לנקוב שמות: אחד הוזכר כבקורת די קשה בדו"ח. לאחר שיחה אצלי כאשר השמעת דברים לא קלים באזני המזכירות, הוא פרסם מודעה בעתונות שבה הוא מוקיע את העדים שהופיעו בוועדת עציוני שהשמיצו אותו, והוא כתב בערך כך: "היועץ המשפטי אמר לי שאין לי לתבוע לדין עדים. אני מזמין אתכם להאשים אותי בפוסטי באותם האשמות כדי לתבוע אתכם על הוצאת דינה." כשם שידוע לי, הוא הטיל את הכפפה. הוא יכול לומר לי "עשיתי את הצעד היחיד כאדם שהושמץ, אז למה אתה פוסל אותי?"

אני חושב, כי ברגע שוועדת עציוני הגישה את הדו"ח, היא סיימה בזה את תפקידה. הגעתי למסקנה שהדרך, אם כי היא הנכונה ביותר, היא לבקש מכולם לא להציג את מועמדותם. אני מודה שהמצב איננו קל, כי אין לנו סמכות חוקית לגזור עליהם לא להגיש מועמדותם. כמה מהם דרשו מהאגודים הארציים שלהם לבחור בהם מחדש. אני מודה שנטלתי על עצמי תפקיד לא קל. מה היה קורה אם היו אומרים לי שאין לי סמכות, וכי אינם מקבלים את הגזר-דין שלי? אני מודה שאז הייתי נמצא בדילמה קשה מאד. אבל זכרתי שיש לי ציבוי ציבורי. בכל זאת, הנושא הזה הועלה במליאת הכנסת. כל חברי הכנסת, ללא הבדל סיעה, העלו אותו בצורה בקורתית חריפה.

דו"ח עציוני הוא דו"ח חמור מאד. ועדת החינוך והתרבות שוקדת עכשיו על הנושא, וצריך לדווח למליאה. חשבתי לעצמי, בכל זאת קווייתי בסתר לבי שאוכל לגייס אתכם וגם את העתונות, וכך החלטתי שאקח את הסיכון הזה על עצמי.

עלי לומר עוד משהו על "הפועל" חדרה: לפני למעלה משבוע נפגשתי עם צמרת "הפועל" ויו"ר "המכבי" לחוד; היתה לי שיחה קצרה עם ידידי עוזר וייצמן, אשר שש לו נגיעה ישירה ב"ביתר", וגם קרמרמן שהוא גם קשור עם "ביתר", והסברתי לכם מה היו המניעים שלי. נוסף על כך, המצאתי להם טופס של דו"ח עציוני עם מכתב, בו אני מבקש מהם, כמרכזים,

שר החינוך והתרבות סר י. אלון:

למצות את הדברים. כמו כן שלחתי טופס אחד ליועץ המשפטי לממשלה; העברתי טופס אחד לנשיא התאחדות עורכי הדין, ובקשתי שיבדוקו את הצד האתי של העניין. כך שהזנתי את כל הגורמים הציבוריים. כמו כן הוספתי כמה דברים בעל פה, ואני כאן רוצה לומר *לכבוד* הפועל ו"המכבי", אשר הם אינם שלמים עם כל המסקנות, בכל זאת הם מקבלים את מסקנותי. לא ישלחו כמועמדים לבחירה באסיפה הכללית שתתכנס ב-31 לחודש זה. מ"ביתר" טרם קבלתי תשובה. יש לי פגישה עם מר קרטרמן היום, ואני מקווה כי המרכזים האחרים יקבלו גם כן את העניין. אין בזה הפליה לטובה או לרעה, אין בזה תכתיבים, יש בזה מילוי חובה של חבר ממשלה שהעניין הועבר לו גם דרך הכנסת וגם דרך הממשלה, והכדור - כביטוי ועדת עציוני - הועבר אלי, והוא מקווה שהוא יהיה נקי יותר.

מכל מקום, אני מקווה שפרשה זו עומדת

ערב סיומה.

זאת ועוד: הטלתי על צוות פנימי, בראשותו של סגן השר, א. ידלין, ובעזרת משפטנים להציע הצעת חוק הספורט בישראל. כאשר נעדת עציוני נכנסה ל"הילוך גבוה", בקשתי להקפיד את הטיפול בניסוח הצעת החוק כדי לראות שמא כתוצאה מהמלצות ועדת עציוני נרצה גם לתת יותר "שיניים" לחוק הזה. ואמנם כך היה. כאשר קראתי את הדו"ח עם סגן השר, שנינו הגענו למסקנה חד-משמעית - שיש לשת בחוק מה שדרוש. לא יכול להיות שיוחק חוק בישראל, וששר החינוך יעמוד בלי סמכויות. נוצר מצב לא נעים. ועדת עציוני הטילה עלי מסצאים והמלצות, אשר כמה תחומים יכולתי לפעול בהתאם לחוק וכמה לא.

על כל פנים, אני מקווה שלא יהיה משהו לא נעים מ"ביתר". לכן אני מעריך שתוך חודש נובמבר נשלם את טיוטת הצעת החוק לספורט. זהו חוק שאיננו קיים עוד. זה לא תיקון חוק. זהו חוק חדש. כאשר יהיה בצורת תזכיר, אנחנו נעביר אותו למשרד הממשלה להערות, ואחר כך הוא יובא לוועדת השרים לחקיקה, ולאחר מכן הוא יובא הנה לקריאה ראשונה. אני מקווה שהחוק הזה יתן למשרד קצת יותר סמכויות משיש לו עד עכשיו. הוא גם יוכל לפקח וכו'.

על "הפועל" חדרה: בסוגיה זו התלבטנו קשות, ואני עצמי התלבטתי קשות. כידוע, ועדת עציוני קבעה לא רק לגבי "הפועל" חדרה. אם תקראו עוד פעם את ההתייחסויות לגבי "הפועל" חדרה, תראו שזה כך.

בינתיים נכנס לתמונה גם בית המשפט העליון של המדינה. תוך כתיבת הדו"ח, טרמו שבעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון שביטל את פסק הדין של בית המשפט המחוזי, יהיו הליכים נוספים. ברור דבר פשוט אחד, שהוא היה המכריע, כי למעשה ההליך המשפטי לגבי "הפועל" חדרה לא הסתיים, אפילו לא לפי תקנון התאחדות הכדורגל.

לא הוכחה אשמת כלשהו, זה בבחינת זכאי. אבל ועדת עציוני הרשתה לעצמה לכתוב שנשאר בלבם חשד כנגד לגבי "הפועל" חדרה, לכן בקשו ש"מכבי" פתח-תקוה לא יבא נפגע. יוצא אפוא, שמצד שני - בית המשפט העליון קובע שההתאחדות לא מיצתה את ההליכים המשפטיים, לכן לי לא היה מנוס מאשר לבקש מההתאחדות להשלים את ההליך המשפטי, והוא היה החזרה למוסד ערעור פנימי של ההתאחדות לפי התקנון. זה יתברר במשך הזמן. בגדר עצה אישית הצעתי, שבבית הדין לא יימצאו אישים שהשתתפו בערכאות קודמות. אין לי טענות כלפי אף אחד. נדמה לי שהשופט חריש אמר משהו בעניין זה. "הפועל" חדרה מנצל את מלוא האפשרויות שיש לו, והוא רוצה להוכיח את נקיין כפיו.

בדיעבד, אני לא מצטער, למרות הסיבוך שחל, כי בעקבות כל זה אם אפשר להגדיל את הליגה, אז נגדיל. אין ספק כמעט, משום שמחשבות כאלה הניעו אלי בצנורות שונים. קל וחומר אילו היינו עושים כאילו אנחנו מחלמים, ו"מכבי" פתח-תקוה לא נפגע.

גם אם תגבין יימשך שבוע-שבועיים, ותהיה דחיה מסויימת, "הפועל" חדרה עדיין לא הורשע, ואנחנו לא יכולים לעשות דבר. העניין פה מסובך כנראה, שאין מנוס אלא להמחין עד שהבורר שנקבע

שר החינוך והתרבות סר י. אלון:

ימצה את הדין, או שבינתיים ההתאחדות תגיע לכלל החלטה שהיא פותחת את הליגה כפי שתמצא לנכון.

אני רוצה לסיים ולומר, שההתעוררות הפרלמנטרית והציבורית והפובליציסטית, המעקב הער אחרי ועדת עציוני, המעקב הער של משרד החינוך בנושא - כל אלה מוכיחים שנושא הספורט מעניין את הציבור הרחב, ולא רק את הספורטאים. זה מדהים. קבלתי מכתבים מספורטאים ותיקים שמברכים על הצעדים שנקטנו. פנייה גם מצאצא של אחד הנפגעים. הוא פונה אלי כשר החינוך, והוא בזעקה מרה אומר לי: "מה העללת על אבי?"

רישומי של הטיפול, על כל שלביו, המינהלי-הציבורי, יתן את אותותיו לספורט. כאשר נזכה שיחולו שינויים בהיסורים ובתקצון, וגם יהיו בידינו יותר סמכויות בעקבות החוק שיוחק, בודאי תהיה לנו החשתי הנחוצה, ולתת תנופה לספורט בישראל.

היו"ר א. כץ: אני מודה לשר על סקירתו.

מ. בן-פורת: אני רוצה להתייחס לנקודה הזו של חוסר פמכויות כי אין חוק ספורט. במידה וחוק הספורט יתגבש בזמן הקרוב, חייבת הוועדה להתייחס אליו, על מנת שבתוך מסקנותיה, לפחות כלפי הציבור, זה יתן משהו לציבור הרחב.

היו"ר א. כץ: מספר שאלות:

- מה שנעשה במגרשים, זו תופעה של אווירה אנטי-חינוכית. ישנן שתי גירסות במישורים הפסיכולוגיים: א) האחד אומר כי עדיף שימצא פורקן ליצרים במגרש מאשר פורקן זה יצא על דברים שליליים יותר; גירסה אחרת אומרת, כי דוק הנעשה במגרש - כל יצר החתרניות וכו' - מדרבן יצרים תוקפניים.

לדעתי, זהו ענין של חינוך יסודי אשר חייב להתחיל בגן, במועדון, בתנועת נוער. השאלה היא: האם חשבתם על נקודה זו כיצד לשוות אווירה כזו במגרשים שלא תהיה אווירה אנטי-חינוכית? ברור הוא שאחוז גבוה של הצופים אלה תלמידים במערכת החינוך על כל דרגותיה.

- דברת על האחריות הקולקטיבית של הנהלת התאחדות הכדורגל תוך ציון התלבטויות וקשיים, ולבסוף בקשת שלא יעמידו את מועמדותם. הדו"ח מבקר אותם קשות. האם אין מקום לומר אותם הדברים לחברי מועצת ההימורים? כידוע, הציים של חברי מועצת ההימורים הם נציגי ספורט וחציים הם פקידים ממלה. אני שואל: היכן הוא הצעד הדרסטי מצדך לגבי אותם יהודים טובים, המונים 12 חברים, של מועצת ההימורים?

- הבקשה לאי הצגת מועמדות חלה לקדנציה זו או לתמיד? האם זו בקשה לאותם חברים שלמעשה לא היו אחראים למה שהתרחש במשך השנים?

- אתה מקנה סמכויות עצומות לנשיא הכדורגל בהתאם להמלצה, ובדין. אני שואל: מיהו המועמד? אם יש לך שיקולים לא לגלות לנו מיהו, מה הם? לפי הדו"ח שלך, הסמכויות הן עצומות. זו צריכה להיות אישיות מקובלת על כל הסקטורים והארגונים.

- מה יקרה אם אחד המרכזים יאמר "אתה לא יכול לחייב אותי"? באופן פורמלי אתה לא יכול לחייב, שכן אין חוק ולא כלום. אבל אתה מקווה. אתה לא בטוח. כך, על כל פנים, הבינותי.

נ. אליעד:

אודה על האמת כי כאשר עקבתי אחרי הדברים, וקראתי את הדו"ח והמסקנות, היו לי קצת היסוסים אם אין כאן פגיעות על בני-אדם על לא עוול בכפם. מצד שני, אני חייב לומר כי הגעתי למסקנה שיש לכבד את אומץ הלב, כפי שנאמר כאן, ולפתוח דף חדש בענין זה. ביחס לנשיא - למרות שהקדנציה שלו נמשכת, הוא בכל זאת יוחלף. אולם, זה חלק מכל המדיניות שאומרת פתיחת דף חדש. למעשה, כולם מתחלפים.

ועתה אשאל מספר שאלות:

- לא שמענו על בעיית המקצוענות.

היכן מקומו של נושא זה? אם היו מעלים אותו, אני חושב כי באיזו צורה שהיא היה מוציא את העוקץ שלו. מצד שני, יש שחקנים האומרים: "יש לנו רגליים, ויש כאלה המוכנים לשלם בשביל זה". האם ישנה אפשרות כזו להנהיג את שיטת המקצוענות? שמעתי שלא יתנו להם מגרשים. אם כן, אז המגרשים יהיו על חשבונם.

- השר אמר כי בעיית ההימורים הנו נושא

נפרד שנוכל לדון בו. (שר החינוך י. אלון: אני אביא את הנושא בפניכם).

ש. חמיר:

שר החינוך עמד בפני מצב מאד לא פשוט, לא רק עקב הדו"ח של הוועדה. קודם כל, הסביר השר את ענין העדר הסמכויות; ב) הדו"ח עצמו לא היה חד-משמעי, והביא את השר לעשות כמה דברים אחרים.

ברשות היושב ראש, אני רוצה לחזור על דברים שאמרתי בהזדמנויות אחרות בהעדר השר: יש עימות מסויים בין מגמת המרכזים לבין מגמת השר, והמרכזים ישענו בדבר וולונטרי, חופשי, ואילו המשרד הממשלתי הנוגע בדבר יאמר: "הכל טוב ויפה, אבל צריך שזה ייעשה עם פיקוח ממשלתי".

בשתי הגישות האלה לי נראה, שהמסקנה האחת שעולה אומרת: יעילות, ריכוז, פיקוח; והשניה אומרת - לא להתערב, ושחקום רשות סטטוטורית, שתהיה רשות תחיקתית עם פיקוח, ואז הענין לא יהיה ממשלתי, וגם לא וולונטרי, ומן הדין שיש לארגן את הדברים. זה יהיה כמו רשות הנמלים, רשות השידור ועוד. אני רוצה להרחיב את ההנמקה הזו מכיון ששוקדים עתה על חוק הספורט. אבל אני חוזר ואומר, כי דומני שהיום זה הוכח כצודק. אני יודע את הבעיות של רשות הנמלים. דומני כי בכל זאת הצורה הזו של הרשות עדיפה על רשות ממשלתית לחלוטין.

- המקצוענות: לא יהיה מנוס מפיקוח הספורט

בארץ בשני מסלולים: האחד, ספורט עממי, עם חלמידי בתי הספר ומבוגרים. קראתי שנעשה מחקר, והוא הראה כי רמת הכושר הגופני בצה"ל לקויה. דבר לא משמח. אם כן, דבר זה יהיה במסגרת חובבנית-עממית. לעומת זאת, בספורט, בחור שכזה, נעוץ אלמנט ההצטיינות בהישג. כל פעולת הספורט היא בהתמודדות.

ב-1971, המרחק מלונדון לחל-אביב הוא

של שעה וחצי טיסה. אין מנוס מזה שספורטאי ישראלי - שפיגל או שפיגלר - מקביל לרקדנית או זמר. הוא יכול לטעון: "אני מביא 50 אלף איש למגרש. אני רוצה תמורה כטפית, ולא רק מחיאות כפיים".

בתקופה מודרנית, לא יתכן שמדינה תיצור

נחונים שבהם לא יתפתח ספורט מקצועני. כל נסיון להתנגש עם היצר האנושי יביא למלאכותיות, וכן יביא למצב שיעשו דברים מתחת לשולחן.

לכן אני מציע שמשרד החינוך, או שר החינוך,

ימצאו בקרבם לא רק את העוז הישראלי שמצאו בהתאחדות, אלא גם נכונות לבדוק את הענין מבחינה אינטלקטואלית, ציבורית, עד העומק, ולא רק ליצור מסלול למצטיינים. מוטב שיהיה הכל על השולחן, וגלוי, וכל מיני שווה-כסף יש לתת להם, כפי שמצוי בארצות אחרות.

זאת ועוד: לצערי הרב, אני יודע שאני במעוט בענין זה. זהו נושא של בין-מפלגות. עובדה היא שאיימו על השר לשלוח לו מאות כרטיסי מפלגה. (שר החינוך י. אלון: לא נשלח לי אף כרטיס).

כאשר אתה מערב פוליטיקה וספורט, אתה מכניס בזה את הכוחות הפוליטיים במדינה. זה הולך דרך האיגוד המקצועי, ההסתדרות וכו'. עקרונית, זה אותו דבר. כל אחד מאתנו צמח באיזו תנועה. יש הבדל צורם בין זה שמדברים על כדורגל ובין הדברים הקדושים ביותר. פתאום זה הולך בין זיקה מפלגתית, בין גנבו משחק או לא. אנחנו בבחינה זו "בן יחיד בעולם".

לדעתי, למקור של הדבר הזה יש שרשים מסויימים. זה טבעי ואורגני ומובן מאליו.

אני חושב כי החוק הממשלתי לא יפתור את הנושא. הפרשה הזו של ועדת עציוני, עם כל התקנון, לא זו בלבד שלא יפתרו, אלא זה יהיה "אור ירוק" לשחיתות מאורגנת. אחרי שכל הארץ רעשה, זה מה שקורה? הסכנה היא גדולה ולא נוכל לעמוד בזה.

אני מסכם ואומר: א) יש להקים רשות; ב) יש לתת היתר או יצירת נתונים של התפתחות מקבילה למקצוענות; ג) התחלה של ניתוק בין פוליטיקה וספורט.

ח. גרוסמן: שתי הערות: א) קראתי את הדו"ח. אי אפשר לומר שעשיתי מחקר על הדו"ח הזה, אבל הדבר הבולט לעין הוא ענין ההימורים. ישנם שיקולים שלא מתקבלים על הדעת. אני ודאי אהיה במיעוט, משום שאני אחבע את ביטול ההימורים, שכן הרוב יכריח בזה שלא נוכל לחיות בלי הימורים.

אם כן, אני מעלה כאן את ענין ההימורים. נוסף לזה ברצוני להעיר על התקנות עצמן אשר לפיהן מחנהלות ההימורים. מה יש לעשות שהתקנות תהיינה כאלה כדי לא להגיע למה שהגיעו? החזה הזו של "הפתח קורא לגנב" הולמת למקרה זה. מכל מקום, לא יכול להיות ערבוב כזה, ושיעסקו בהימור הלכה למעשה. יהיו "בעלי-בתיים", יהיו שותפים - - - (שר החינוך י. אלון: חברי מועצת ההימורים לא נאשמו) המרכזים כן נאשמו.

אינני מבינה כיצד לא שמו לב למצב זה כל אלה שמחזיקים את התחנות, הסוכנים?

יכול להיות שאין סמכות למדינה לברוק את התקנון. אך ברצוני לדעת, מי מאשר את התקנון של מועצת ההימורים? (שר החינוך י. אלון: ועדת הכספים) זה חמור מאד.

ב) ביחס לענין השחיתות בקבוצות: ידוע שקונים ספורטאים, וזה נהוג בכל העולם. אבל אין זאת אומרת שאצלנו חייב להיות מצב דומה. ישנן שתי אפשרויות: או לקנות משחק, או לקנות שחקן. תתפלאו, המצב הזה החל לחדור לקבוצים. יכול להיות שיאמרו לחבר קבוצה כזה: "תבוא לקבוצה יותר גבוהה, ואז יש יותר סיכויים לנסוע לחו"ל".

מכל מקום, הספורט חייב להיות מבוסס על רוח ספורטיבית, ואם רוח ספורטיבית איננה, אז יש מעט ספורטאים כאשר יש הרבה יותר אוהדי ספורט. אבל אני בעד זה שיהיו יותר ספורטאים ופחות אוהדי ספורט, אך כיצד עושים זאת?

אני יודעת שחוסר פיקוח על ארגונים וולונטריים זה מקור לשחיתות. צריך למצוא את האיזון בין שני הדברים - בין פיקוח לפיתוח. אין עושים את זה? לדעתי, זה איננו קשור אם יהיו ארגונים שיש להם זיקה מפלגתית. ח"כ תמיר, האם אתה חושב שאנחנו יכולים לנתק את הזיקה הזו? (ש. תמיר: זה תלוי בחינוך. העקרון הוא החשוב).

השאלה היא, איזו רוח תהיה בספורט? יש לפעמים גם הרגשה מסויימת. נדמה לי שאילו היו מעמידים את השחקנים על כמה תביעות, השכלות, היה אחרת. זו סביבה מסויימת. אינני יודעת באיזו רמה נמצא אותו שחקן ברזילאי.

אני טוענת שזה גם עניין של חינוך הציבור. גם בהימורים וגם במשחקים צריך להיות תקנון. צריך להיות מחסום. צריך לעשות פעולת חריש עמוק בעניין זה, ובעיקר להתחיל מהשכונות. כאמור, זה עניין של חינוך, ובראש וראשונה זה מוטל על מרכזי הספורט, מרכזי הספורט חייבים להיות אחראים. הם יוצרים את האווירה. הם מעמידים את העניין של ההישג אם של ליגה זו או אחרת.

צ. נריה:
התענינתי בצד הציבורי של הדבר, ואני צריך להצטרף לאלה שנתנו את תגובתם המלאה לתגובתו של שר החינוך, אשר הגיב בהרבה אומץ לב. הוא ניגש לעניין זה בתקיפות וללא רחיעה.

אני חייב לומר כי כאשר אני קורא את כל הדברים לתקון המצב, כל הפעולות הללו אומרות כאילו יש להעמיד משטרה כדי שהדברים לא ידרדרו. חסרות כאן הצעות לפעולות חנוכיות. צריך למצוא דרך כדי לעקור את הדבר.

ספורט בשבילנו, ספורט המוני, לבריאות העם. אבל כאן זה מתדרדר לעבודת אלילים - כאשר צריך לתת מכות לשופט; אוהדי השחקנים יוצאים מהפסים. הדוגמה המזעזעת היא, כאשר היה הפוגרום בתל-אביב ובכל אותה סביבה.

מן ההכרח למצוא דרך לתקון הדברים, למצוא רוח אחרת. העבודה צריכה להיות בבתי הספר ובמרכזים.

ועוד עניין שלא הועלה ואף לא דובר עליו פה: התנהגות המשלחת שלנו בחו"ל. אינני יודע אם הגיעה לתשומת לבכם כהבתו של העתונאי משה ברנור ב"שערים". הוא כתב שם שנעשו גניבות ע"י חברי המשלחת בבתי מלון, וכן מעשים גדולים שהביאו לנו בזיונות בפני הגויים ובפני הקהילות היהודיות שם. הם התביישו ממעשיהם.

נוסף למה שנאמר כאן על הקמת ועדת ממשלתית, ועדה ציבורית, יש צורך להקים עוד ועדה אשר תדון על הצדדים החינוכיים של כל הדברים הללו.

א. רזיאל-נאור:
אפשר להווכח שכמה דברים נחבדו והפכו להיות גל חרבות. מכל הדברים היפים לא נשאר שום דבר. גם הדבר החשוב והחיוני - עצם הפעילות הספורטיבית - כבר אמרו שיש מעט ספורטאים והרבה אוהדי ספורט. מה שהם עושים, האוהדים מכים או מתנפלים על השופט. אכן, זו לא פעולה חינוכית.

יש שתי סיבות עקריות להתנוונות הזו:
(א) קשר היהר שנוצר בין פוליטיקה וספורט. אצלנו זה לא רק חילוץ עצמות, אלא גם יישוב חשבונות. איך אפשר שקבוצת "הפועל" תהיה מנוצחת ע"י קבוצת "ביחר"? איך הם יכולים לה'ות מנוצחים? כל אחד לוחם על עצם קיומו.

הייתי שמחה אם מחר יפורקו מרכזי הספורט. בעקבות ההמלצות הייתי מציעה, שאיש מאלה שהיו עד כה לא יציג מועמדותו במשך 5 שנים, כדי למנוע לזות שפתים. דבר זה יכול להקבע מבפנים. כיצד לעשות זאת, אינני יודעת.

לגבי ההימורים: בזמנו, הייתי "קול-קורא" במדבר, גם בסיעה שלי ולא רק בכנסת כאשר התרעתי על ההימורים. אמרו כי אינני מבינה ולא כלום. מהמרים קונים את זה מראש בסכומים עצומים, ולאחר מכן הם טוענים כי הם משקיעים כל כך הרבה כסף, לכן עליהם להבטיח שזה ישא פרי.

ועוד אמרו, שאם לא יהיה חוק הימורים, יוסיפו להיות כאלה, ואז הדברים לא יהיו כשרים. הנה, יש חוק, וזה היפוכו של יצר התחרות. אם הוא לא נשען על חיוב, אז הוא הרסני. אני לא מתארת לי שאנשים אשר דרכם לפני כן להמר, לא היו יכולים להתפתח ולשגשג דרך החוק.

מכל מקום, אני בעד זה שיאסרו הימורים במדינת ישראל. כל זמן שיהיה קיים חוק זה במדינת ישראל, ימשיך להיות המצב הזה.

אני חושבת שצריך להקים רשות שחבוא במקום המרכזים האלה. רשות כזו תביא את המרכזים האלה לידי שיתוף פעולה, ואז יהיו גם שיקולים אחרים. תהיה זו רשות סטטוטורית, כמו רשות השידור ורשויות אחרות, אשר עומדות לבקורת. בקורת ציבורית תהיה, וגם הכנסת תפקח על הפעולות. זה שיעמוד בראש רשות כזו חייב ליחזן דו"ח לשר, והשר חייב ליחזן דו"ח לכנסת.

לא מובן לי מדוע יש צורך בחברה פרטית לבילוש ופיקוח שתתחקה על עקבות האנשים. (שר החינוך י. אלון: זו אחת מנקודות האור של ועדת עיוני) זה לא אור, אלא חושך וצלמוות. מדוע שלא יעמדו התקציבים האלה לפיקוח מבקר המדינה? (שר החינוך והתרבות י. אלון: המודיעין האזרחי עוסק אך ורק בשחקנים).

אני חושבת שאת כל הפעילות הזו יש להעמיד לבקורת מבקר המדינה. אלה כספים ציבוריים, ולא רק של הפרט שקונה כרטיס.

אני חושבת שהגיע הקץ לטבו הזה על המקצוענות. מה שהשחקנים עושים, זה ליגלי, שכן הם חובבנים, והם נהנים מדרך אחרת. כמו שיש להקת מחול, אז תהיה גם להקת ספורט. אולי זה גם ימנע את מכירת המשחקים. אבל כל השיטה הזו, היא שיטה פסולה מעיקרה, שכן אם ישנם דברים שטעונים בירורים, לא רק במישורים הציבוריים, אז הם יגיעו לשם. על כן אני חושבת שצריך לעשות פעולה גדולה מאד. קודם כל למנות רשות סטטוטורית;

בנוגע לרשות הספורט אני חושבת, שצריך להטיל את הבקורת של מבקר המדינה על כל הפעולות;

צריך לבטל את חוק ההימורים. צריך להסביר שהזיקה בין הספלגות והספורט איננה לברכה. ואם יאמרו שצריך כי זה יהיה אקדמאי או שכונתי, יכולים לומר שזה כמו לתת לחתול לשמור על השמנת. זה יהיה רע במעוטו בשלב זה.

שלוש לויז: קודמי הביעו חמיכתם בצעדיו של שר החינוך, ואני מצטרף אליהם. אבל ברצוני להעיר הערה בעקבות הוויכוח או הדיון שנערך פה:

אני מחייב בקורת. אני שולל גם, לאחר מה שקרה, משטר של פיקוח ומינויים. חברי הוועדה הביעו פה את דעתם על הסיבות שגרמו לשחיתות ועל שורש הרע, ואני אומר כי אם נתחקה על השרשים של הרע, אז נגיע לששת ימי בראשית בו נוצר האדם. בכל אופן, כל מה שקרה, זה מדאיג, וטוב עשה השר שנכנס לזה. כל מי שמבסס את הצורך בניתוח, לדעתי, איננו רואה את התמונה בנאמנות.

שלום לויין:

כל מה שקרה בספורט בשנים האחרונות, זה יותר תוצאה של שקיעת ערכים, של דלדול הכושר, מאשר הזיקה לעניין זה. כל זיקה היא לא כל כך פוליטית, במובן החיובי של המלה, אלא היא יותר ערכית.

רבותי, אוהו הגיון שאומר לנו הקמת רשות מפקחת על הספורט, הוא מחר יאמר לנו שיש צורך בהקמת רשות מפקחת על החיים האומנותיים. קראתי בעתון לפני זמן מה שנתגלו חופעות לא-נעימות ב"הבימה".

מכל מקום, אני בעד בקורת. ואין פירוש הדבר שאנחנו צריכים לשנות את זה. הספורט צריך להיות תוצאה של תסיסת נעורים, בין אם היא בוחרת בקשרים פוליטיים, ובין אם היא בוחרת אחרת. ח"כ תמיר, אתה חייבת ניתוק הקשר הפוליטי. אני חושב שזה לא צריך להיות כך.

לגבי מה שנאמר כאן על השיקול המחייב מינוי נשיא: מינוי נשיא להתאחדות ע"י שר החינוך יחרוג בהשפעתו מתחום הספורט. זהו תקדים שלא היה קיים עד כה במדינת ישראל - שממשלה תמנה נשיא, או יותר נכון לומר - שהממשלה תמנה אדם שיעמוד בראש התארגנות חופשית במדינה. הייתי מבקש לשמוע הסבר משכנע על כך. אם אתה, אדוני השר, עומד על כך, ברצוני לדעת - האם המינוי יהיה פורמלי? או האם תמנה אדם כזה באופן חפשי, מבלי להיות קשור לרשימות שיוגשו?

אני חייב לומר, כי הייתי מאושר אילו היית

מסתלק ממינוי הנשיא.

שר החינוך והתרבות מר י. אלון:

ברשותך אדוני היושב ראש, סגן שר החינוך מר ידלין, ישיב על מספר שאלות, משום שעלי להיות במקום מסויים בשעה 12.00. אבל אענה למספר הערות:

להערת ח"כ תמיר, ולהערות הפוכה של ח"כ לויין: אם כי היו חלוקי דעות ביני לבין אישים מרכזיים בספורט, או פעילים במרכזי ספורט, אני חייב לומר כי לי אין חלוקי דעות אתם בדבר זכות קיומו של ספורט וולונטרי, בין אם הוא מקיים זיקה ארצית - כמו הסתדרות עובדים לגבי "הפועל", או כמו "המכבי" עם המוסדות שלו; "ביתר" עם מערכת הסדרים שלו - זו זכותם הבסיסית. אינני מתכוון ליטול שום יזמה אשר תבטל זכות וולונטריות לקיומם של תנועות ספורט שונות, אם כי משרד החינוך יסייע לאגודות ספורט וולונטריות אם יענו על איזה דבר מינימלי, אנחנו נבוא לקראתם.

באשר להערות של ח"כ רזיאל-נאור לגבי הרשות הסטטוטורית: אני לא מתכוון ליצור ספורט סטטוטורי, אבל אני כן מתכוון לכך שבחוק הספורט תנתנה סמכויות למשרד החינוך, מהעם, והוא עצמו יהיה נתון לפיקוח חברי הכנסת בדרך של שאילתות, הצעות לסדר היום, העתונות החופשית.

להערת ח"כ לויין: אין לי חלוקי דעות בדבר קיומם של מרכזים וולונטריים, בלבד שיהיו וולונטריים ובפיקוח ציבורי. אבל בחיים דמוקרטיים מלאים ישנם סדרים של בחינת הוראת שעה. ניקח את הדוגמה של גוף נבחר בדרך דמוקרטית לעיריה, כמו רשות מקומית. בין אם זו עיריה גדולה ובין אם זו מושבה קטנה. קורה לעתים שהעניינים משתבשים כך, בין אם מטעמים טכניים, שהרשות הנבחרת איננה מסוגלת לעמוד בראש אותו מקום, ואז יש למשרד הפנים הסמכות לפזרה ולהקים שם ועדה קרואה - כמו שקרה בבית-שאן. יש משום חריגה מעקרון הספורט הוולונטרי. אני נעניתי לבקשתם להשלים את הקדנציה לעוד שנתיים, ובמכתבי אני מביע את תקוותי שזה ייעשה.

שר החינוך והתרבות מר י. אלון:

הדבר ייעשה כך: האיש יתמנה על ידי. הוא לא חייב לקבל אמוך מהנהלה. גם "המכבי" וגם "הפועל" - ואני מקווה גם "ביתר" - אמרו לי שהיו שמחים אם הייתי מתייעץ אתם, אבל הם יקבלו את הדין. הסלתי איפול גמור ולא אמרתי מי האיש. לאחר הפרסום, חייב לא יהיו חיים. משום זה חששתי.

שנית חששתי מהפעלת פניות, לחצים ועוד. על כך החלטתי לפעול בצורה "דיקטטורית". אפרסם שמו 5 ימים לפני האסיפה הכללית שלהם. חזקה עלי שהאיש צריך להיות מקובל כאדם אובייקטיבי והוגן שיש לו ענין בספורט, שידע להבחין בכל זאת עד היכן הסמכויות, לטפל בפניות של המרכזים הוולונטריים, לדעת מהיכן צריך להפעיל את סמכויותיו. היתה לי "מזימה" לפרסם אותו כאן, ושמכאן יצא החוצה. אולם, לא אעשה זאת עתה, אלא מחר. קודם כל אמסור שמו לכם - אני אטלפן אליך, ח"כ כץ; לאחר מכן - למרכזים, ואחר כך זה יהיה בעתונות. אני מאמין ששמו יתפרסם ברבים, וכולם ימצאו שהוא איש ראוי לזה.

ועוד הערה: אחרי שתבחר הנהלה חדשה - זה יהיה ב-31 לחודש זה - היא תביא לאסיפה הכללית. התקנון החדש יאשר את סמכויות הנשיא כפי שהמלצתי, המינוי והחקנון של ההתאחדות שמאמצת את הכללים שקבעתי, זה מוסכם עם המרכזים. אז אין כל סיבה שהאיש, על פי אישיותו, וגם על פי התקנון - יוכל לעמוד בזה. אגב, אנחנו מכניסים את מבקר המדינה לענין זה. זה יהיה חלק מהמסקנות ביחס להימורים. תודה רבה. אני נאלץ לעזוב את הישיבה כעת.

(שר החינוך והתרבות עוזב את הישיבה)

סגן שר החינוך והתרבות מר א. ידלין:

מתוך הבנה עם היושב ראש, אני לא אשיב על כל השאלות אלא אם תאריכו שבת. אשיב על חלק היום, ועל היתר אשיב בישיבה הבאה. במינוח הבינלאומי יש כמה מסקנות ביניים, בין חובבנות ובין מקצוענות בספורט. אני כבר לא יכול להגדיר את עצמי כחובבן למחצה, אבל אני יכול לומר שאני מקצוען. אני מדבר על התייחסות בכדורגל.

אני רוצה לומר שבחיים הציבוריים שלי, שהם לא כל כך קצרים, לא נתקלתי בסוגיה כה סבוכה, כה בעייתית, כה קשה לפתרון, כמו הסוגיה של הספורט, וביחוד ענף הכדורגל. זה נובע מכך שנשמת הספורט זה התחרות וההישג, גם בספורט התחרותי וגם בספורט הייצוגי, והבינלאומי. בפיתחה של תחרות "חתת רובצת". כל ההגיון של הליגות, זה תחרות, מי עולה לליגה הגבוהה ומי יורד לליגה הנמוכה. מכל מקום, השחיתות פורצת בסוף העונה. בסוף, כאשר כולם ישכחו את כל הבעיות, זה יצרח; זה מועד לפורענות כאשר הסיסמה הרווחת היא שהנצחון קודם לכל, ולא ההגיונות. אם לא נגיע לזה, לא נפתור את הבעיות. אני מצטער, שהדבקות בסיסמה "נצחון קודם לכל", נכשלה. גם מאמני אגודות נכשלים. גם גורמים ציבוריים נכשלים.

סגן שר החינוך והתרבות מר א. ידלין:

אחת הבעיות הטרגיות היא, שהמרכזים אינם מגיעים לשיטה של משחקים, כי כל אחד חושב על האינטרס שלו. אפשר להגיע למסקנה שלא לקיים ספורט. אבל אינני מייעץ לחברי הכנסת למצוא פתרונות קלים.

בעמוד 62 שבחוברת של מסקנות ועדת עציוני כתוב כדלקמן: "אין הוועדה מאמינה שניתן להמליץ המלצות, אשר אם תוגשנה יביאו כבמטה קסמים לסילוק מידי ומוחלט של כל הפגמים והליקויים שהצביעה עליהם בדין וחשבון שלה. הוועדה סבורה שהנושא טעון טיפול רצוף וממושך, מתוך מעקב מתמיד אחרי הנעשה, קביעת עקרונות וכללים ובדיקה חוזרת ונשנית של אותם עקרונות וכללים לאור המציאות, במלים אחרות מתוך מאמץ בלתי נלאה שביסודו רגישות לסגנות הציבוריות והמוסריות הנלוות לפעילות הספורטיבית ולהימורים."

הדבר העקרי, לדעתי, הוא שצריך לחייב אותם. אולי זה לא מקרה, משרד החינוך לא התערב לחלוטין בעבודת הוועדה. וקרא את המסקנות לאחר שנתפרסמו. לא מקרה הדבר שוועדת עציוני, אם כי אישרה את השאלה - האם יש יסוד להטעיית משחקים, היא אישרה. אבל לא אישרה לגבי הגינותו או אי הגינותו של אף אחד מהמשחקים. למעשה, על אף משחק לא נחרץ ולא כלום, וזה הקשה מאד בטיפול בסוגיה. כמו כן, ועדת עציוני לא הציעה ביטול המרכזים. להיפך, היא שיבחה את המרכזים; היא לא פסקה בשאלת כדורגל מקצועני. להיפך, היא רמזה שאין ערובה שכדורגל מקצועני ימנע הידרדרות.

זאת ועוד: היא לא יעצה לבטל את הימורי הטוטו. אני אומר את זה, לא מתוך בקורת, אלא צריך לדעת שהדבר לא פשוט. פעם הייתי בעד הקפאת משחקי כדורגל, כי אמרתי ששנה אחת לא ימכרו משחקים. לפעמים צריך לרסן את היצר התחרותי.

באשר למקצוענות: העובדה שיש חובבנים, זו בעיה בינלאומית. למעשה, אנחנו נהיה מחוץ למשחקים אולימפיים. אני מסביר שזה מסובך. המשחקים האולימפיים בנויים על חובבנים. אבל יש גם צביעות בינלאומית.

על כל פנים, ארץ קטנה כשלנו, קשה יהיה לה להחזיק את המקצוענות. קשה יהיה לשלם. אני פעם זרקתי את הרעיון של שתי ליגות - כלומר, שתהיה ליגה חובבנית וליגה מקצוענית. אין ערובה שבליגה חובבנית לא יהיו אותם ההליכים שהיו עד עכשיו.

למעשה, הסכנה של ירידה של קבוצה מקצוענית משגעת את הספורטאים. (ש. תמיר: מה קורה לזמר שחדל לשיר?) כאן זה אחרת. אם משלמים לשחקנים, זה צריך להיות גלוי, ועם תשלום למט הכנסה, ואז זה ייקור הספורט. יש לזה מסקנות להאטת הקצב של הספורט.

אחד בתקנון, ואחד במעשה - זה רק משחית.

בקשר למודיעין אזרחי: דבר זה הוא חיוני. זו נקודה שצריך לתת את הדעת. אבל אין שום דרך לגלות את מה שעושים בני הקבוצות כאשר משחקים נקנים בלי פעולה כזו. הייתי שמח אילו המשטרה הייתה מצליחה לגלות את זה.

השר החליט לא לנגוע בשלב זה. יש פה שלושה אספקטים: חוק, מינהל, והאפקט הפרסונלי.

לידיעת חברי הוועדה, היום מכניסים ההימורים 13,5 מיליון ל"י, כאשר רשות הספורט החלה ב-5 מיליון ל"י. קשה לי לראות שלקראת שנת התקציב הקרובה יהיה האוצר מוכן לתת את הסכום הזה.

מההימורים לא הולך לפיתוח ענפי ספורט אחרים. 80% הולך למינהלים, ו-20% למתקנים.

סגן שר החינוך והתרבות מר א. ידלין:

נקודה שניה פרט לתקציב: אומרים, דוקא אנשי משפט, שהסדר הימורים עדיף על הימורי שדה, שכן אז יהיו הימורים על כל מגרש, ואז בכל מגרש תהיה חחנה ויהמרו. כדי שלא יפסידו, יזרקו בקבוקים ועוד.

למעשה, אנחנו הלאמנו אה הטוטו, וזה הביא להסדר, אחר כך התברר שאפשר לקנות 10 משולשים, אבל לא היה לנו ברור אם מישהו זכה. מכל מקום, אנחנו נציע הצעות, ו"נמסר" אותן בחוק, על מנת להבטיח שבאמצעות הטוטו אי אפשר יהיה להטות משחקים.

היו"ר א. כץ: אנחנו נמשיך במתן תשובות לשאלות שלא נענו בישיבה הקרובה.

נ. אליעד: ברצוני להציע שוועדת החינוך תקבל החלטת חמיכה בצעדי השר בענין זה.

היו"ר א. כץ: לפני מיצוי הדיון לא נוכל לעשות זאת.

נ. אליעד: אם יש מתנגדים, אז לא. אבל אפשר לייחד את הנקודה הזו אם מסכימים לה. אילו אפשר היה לקבל החלטת חמיכה של ועדת החינוך של הכנסת כדבר נוסף, יתכן שזה ישפיע על המרכזים להצלחת המעשה.

היו"ר א. כץ: ענין המרכזים יסוכם תוך שעה. כזכור, היו השגות על חלק מהממצאים. על כל פנים, המסורת שלנו היא שלא לקבל החלטות ביניים.

אנחנו הזמנו את חברי ועדת עציוני לישיבה הבאה.

תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30.